

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	Barbara Białecka Beata Górńska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 12 stycznia 2023 r. w S.

sprawy R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 30 grudnia 2021 r., sygn. akt VI U 158/20

- zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie oraz zasądza od R. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem I instancji,
- zasądza od R. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem II instancji.

Beata Górńska	Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
---------------	-------------------	------------------

III AUa 144/22

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 27 listopada 2019 r. nr (...) odmówił ubezpieczonej R. K. umorzenia należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca 2003 do listopada 2003 oraz od stycznia 2004 do lutego 2009 w łącznej kwocie 66.627,59 zł, w tym z tytułu: składek - 32.460,80 zł, odsetek liczonych na dzień 13 stycznia 2015 - 33.352,07 zł, opłaty prolongacyjnej - 0,00 zł, opłaty dodatkowej - 814,72 zł, kosztów upomnienia - 0,00 zł;

- na ubezpieczenie zdrowotne - za okres od czerwca 2003 do listopada 2003 oraz od stycznia 2004 do lutego 2009 w łącznej kwocie 23.305,06 zł, w tym z tytułu: składek - 11.530,39 zł, odsetek liczonych na dzień 13 stycznia 2015 r. - 11.522,37 zł, opłaty prolongacyjnej - 0,00 zł, opłaty dodatkowej - 252,30 zł oraz kosztów upomnienia - 0,00 zł;

- na Fundusz Pracy - za okres od czerwca 2003 do listopada 2003 oraz od stycznia 2004 do lutego 2009 w łącznej kwocie 5.045,48 zł, w tym z tytułu: składek - 2.478,66 zł; odsetek liczonych na dzień 13 stycznia 2015 r. - 2.512,78 zł, opłaty prolongacyjnej - 0,00 zł, opłaty dodatkowej - 54,04 zł oraz kosztów upomnienia - 0,00 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, iż wydał 10 maja 2016 r. decyzję nr (...) na podstawie art. 1 ust. 8 powołanej ustawy, w której ustalił należności podlegających takiemu umorzeniu oraz określił warunek umorzenia. Zakład odrębnie poinformował wnioskodawcę o kwotach niepodlegających umorzeniu. Wydana decyzja jest prawomocna. Ubezpieczona w określonym terminie nie opłaciła wymaganych należności niepodlegających umorzeniu.

Ubezpieczona złożyła odwołanie i wniosła o zmianę decyzji przez stwierdzenie braku podstaw do odmowy umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, ponieważ brak spełnienia warunku spłaty niepodlegających umorzeniu należności dotyczył ostatniej raty, które to uchybienie wynikało ze stanu zdrowia ubezpieczonej i zostało usunięte płatnością zrealizowaną 13 grudnia 2019 r.

Organ wniosł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 30 grudnia 2021 r.: I - zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że umorzył ubezpieczonej należności z tytułu składek, odsetek, opłat dodatkowych na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne i na Fundusz Pracy za okresy i w kwotach wymienionych w zaskarżonej decyzji; II – zasądził od organu na rzecz ubezpieczonej 180 zł zwrotu kosztów.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona, prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 31 grudnia 1998 do 10 lutego 2009, w dniu 13 stycznia 2015 r. na podstawie przepisów ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r. poz. 1551) złożyła wniosek o umorzenie nieopłaconych należności na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe – całości zadłużenia za okres objęty ustawą wskazując, że działalność została zlikwidowana. Decyzją z 10 maja 2016 r. nr (...) organ określił według stanu na dzień 13 stycznia 2015, że umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek:

- na ubezpieczenie społeczne za okres od czerwca 2003 r. do listopada 2003 r. oraz od stycznia 2004 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 66.627,59 zł w tym z tytułu składek – 32.460,80 zł oraz odsetek – 33.352,07 zł oraz opłaty dodatkowej – 814,72 zł,

- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od czerwca 2003 r. do listopada 2003 r. oraz od stycznia 2004 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 23.305,06 zł w tym z tytułu składek – 11.530,39 zł, oraz odsetek – 11.522,37 zł oraz opłaty dodatkowej 252,30 zł,

- na Fundusz Pracy za okres od czerwca 2003 r. do listopada 2003 r. oraz od stycznia 2004 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 5.045,48 zł w tym z tytułu składek – 2.478,66 zł, odsetek – 2.512,78 zł oraz opłaty dodatkowej - 54,04 zł.

W punkcie II decyzji wskazano, że warunkiem umorzenia ww. należności jest spłata należności niepodlegających umorzeniu. Należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r. nieobjęte postępowaniem o umorzenie należy uregulować w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji wraz z odsetkami naliczonymi do dnia zapłaty łącznie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych sporządził także odrębne pismo, adresowane do ubezpieczonej 10 maja 2016 r., w którym wymienił kwotowo wszystkie należności nie podlegające umorzeniu:

- z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne – FUS w miesiącach:

- sierpień 2004 r. – kwota należności głównej – 65,04 zł,
- listopad 2004 r. – kwota należności głównej – 49,29 zł,
- grudnia 2004 r. – kwota należności głównej – 49,33 zł,
- styczeń 2005 r. – kwota należności głównej – 69,47 zł,
- luty 2005 r. – kwota należności głównej – 69,34 zł,
- marzec 2005 r. – kwota należności głównej – 69,56 zł,
- kwiecień 2005 r. – kwota należności głównej – 69,56 zł,
- maj 2005 r. – kwota należności głównej – 69,56 zł,
- czerwiec 2005 r. – kwota należności głównej – 64,91 zł,
- lipiec 2005 r. – kwota należności głównej – 64,91 zł,
- sierpień 2005 r. – kwota należności głównej – 64,91 zł,
- wrzesień 2005 r. – kwota należności głównej – 64,76 zł,
- październik 2005 r. – kwota należności głównej – 64,64 zł,
- listopad 2005 r. – kwota należności głównej – 64,64 zł,
- grudzień 2005 r. – kwota należności głównej – 64,68 zł,
- styczeń 2006 r. – kwota należności głównej – 64,68 zł,
- luty 2006 r. – kwota należności głównej – 67,47 zł,
- z tytułu składek na ubezpieczenia zdrowotne – FUZ w miesiącach:
- sierpień 2004 r. – kwota należności głównej – 13,32 zł,
- listopad 2004 r. – kwota należności głównej – 9,68 zł,
- grudnia 2004 r. – kwota należności głównej – 9,69 zł,
- styczeń 2005 r. – kwota należności głównej – 13,26 zł,
- luty 2005 r. – kwota należności głównej – 13,26 zł,
- marzec 2005 r. – kwota należności głównej – 13,29 zł,
- kwiecień 2005 r. – kwota należności głównej – 13,29 zł,
- maj 2005 r. – kwota należności głównej – 13,29 zł,
- czerwiec 2005 r. – kwota należności głównej – 13,63 zł,
- lipiec 2005 r. – kwota należności głównej – 13,63 zł,
- sierpień 2005 r. – kwota należności głównej – 13,63 zł,

- wrzesień 2005 r. – kwota należności głównej – 13,64 zł,
- październik 2005 r. – kwota należności głównej – 13,64 zł,
- listopad 2005 r. – kwota należności głównej – 13,64 zł,
- grudzień 2005 r. – kwota należności głównej – 13,65 zł,
- styczeń 2006 r. – kwota należności głównej – 14,02 zł,
- luty 2006 r. – kwota należności głównej – 14,02 zł,
- z tytułu składek na FP i FGŚP –w miesiącach:
- sierpień 2004 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- listopad 2004 r. – kwota należności głównej – 0,23 zł,
- grudnia 2004 r. – kwota należności głównej – 0,23 zł,
- styczeń 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- luty 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- marzec 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- kwiecień 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- maj 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- czerwiec 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- lipiec 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- sierpień 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 3 zł,
- wrzesień 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- październik 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- listopad 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- grudzień 2005 r. – kwota należności głównej – 0,30 5 zł,
- styczeń 2006 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł,
- luty 2006 r. – kwota należności głównej – 0,30 zł.

Warunkiem umorzenia należności jest opłacenie wyżej wymienionych należności wraz z odsetkami należnymi do dnia wpłaty włącznie w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia lub opłacenie ich w ramach układu ratalnego zawartego w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia.

W dniu 10 kwietnia 2017 r. pomiędzy Zakładem a ubezpieczoną , na podstawie art. 29 ust. 1 i 1a ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zawarta została umowa Nr (...) o rozłożenie na raty należności z tytułu składek w ogólnej kwocie 3.031,33 zł w tym:

- należności na ubezpieczenia społeczne od sierpnia 2004 r. do lutego 2006 r. w kwocie 2.520,75 zł, w tym: z tytułu składek 1.096,75 zł, odsetek za zwłokę 1.424,00 zł,

- należności na ubezpieczenia zdrowotne od sierpnia 2004 r. do lutego 2006 r. w łącznej kwocie 510,58 zł, w tym: z tytułu składek w kwocie 222,58 zł, odsetek za zwłokę w kwocie 288,00 zł,

- należności na ubezpieczenia społeczne od sierpnia 2004 r. do lutego 2006 r. w kwocie 2.520,75 zł, w tym: z tytułu składek 1.096,75 zł, odsetek za zwłokę 1.424,00 zł.

Zaległości na Fundusz Pracy za okres 08/2004, od 11/2004-11/2005, 01/2006-02/2006 w łącznej kwocie 4,66 zł nie zostały ujęte w układzie ratalnym, a były wymagane na dzień zawarcia umowy. W ust. 2 § 2 umowy wskazano, iż odsetki za zwłokę, o których mowa w ust. 1, naliczone zostały na dzień złożenia wniosku przez Dłużnika o rozłożenie należności na raty zgodnie z art. 29 ust. 2 powołanej ustawy. Ubezpieczona uznała kwotę należności i zobowiązała się do opłacania poszczególnych rat należności z tytułu składek, w terminach wynikających z ustalonego w ust. 3 harmonogramu spłat, w wysokości ustalonej odrębnie dla każdego z tytułu zobowiązań (§ 3 i 4). W treści § 4 ust. 2 wskazano, iż zgodnie z przepisem art. 29 ust. 4 ustawy powołanej w § 1, kwota należności z tytułu składek, które podlegają rozłożeniu na raty, ustalona została z uwzględnieniem opłaty prolongacyjnej, naliczonej na zasadach i w wysokości przewidzianej przepisami ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2017 r. poz. 201). Łączna wysokość naliczonych opłat prolongacyjnych, o których mowa w ust. 3, wynosi 66,00 zł, co stanowi 50% stawki odsetek za zwłokę, obowiązującej w dniu zawarcia niniejszej umowy. W ust. 3 § 4 strony ustaliły następujące harmonogramy spłat:

1) ubezpieczenia społeczne - stanowi załącznik numer (...) raty należy wpłacać na rachunek: na konta (...) oznaczając poszczególne wpłaty na blankiecie przelewu, w polu (...) - (...) w polu (...) należy wpisać miesiąc i rok wyznaczonego terminu raty, natomiast w polu (...) należy wpisać numer niniejszej umowy, tj. (...),

2) ubezpieczenie zdrowotne - stanowi załącznik numer(...): raty należy wpłacać na rachunek: na konta (...) oznaczając poszczególne wpłaty na blankiecie przelewu, w polu (...) - (...) w polu (...) należy wpisać miesiąc i rok wyznaczonego terminu raty, natomiast w polu (...) należy wpisać numer niniejszej umowy, tj. (...).

Za dzień zapłaty raty uważa się dzień obciążenia rachunku bankowego Dłużnika (ust. 4). Wpłata rozłożonych na raty należności z tytułu składek dokonana po upływie terminu określonego w harmonogramie spłat lub dokonana w terminie, lecz w wysokości niższej niż należna, będzie rozliczona na składki i na odsetki za zwłokę naliczane na zasadach określonych w ustawie powołanej w § 4 ust. 2 (ust. 5). Płatności można dokonywać w formie bezgotówkowej w drodze obciążenia rachunku bankowego płatnika składek w Instytucji płatniczej w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U z 2016 r. poz. 1572) lub w formie przekazu pieniężnego za pośrednictwem instytucji płatniczej lub biura usług płatniczych w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych. W § 7 ust. 1 umowy wskazano, iż ulega ona rozwiązaniu w przypadku wystąpienia choćby jednej z poniżej wymienionych okoliczności:

1) gdy Dłużnik posiada nieopłacone - na wszystkie fundusze łącznie - dwie raty układu, których termin wymagalności upłynął;

2) gdy Dłużnik opłacił raty w częściowej wysokości i w wyznaczonym przez Zakład terminie nie uregulował różnicy wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi na zasadach określonych w Ordynacji podatkowej do dnia wpłaty łącznie;

3) gdy Dłużnik nie wywiązywał się z obowiązku opłacania składek bieżących, których termin płatności przypadał w dniu bądź po dniu zawarcia umowy, przez okres dłuższy niż 14 dni od dnia ich wymagalności, i gdy różnica składek wynikająca z tego tytułu przekracza kwotę odpowiadającą wysokości kosztów upomnienia;

4) gdy Dłużnik nie opłacił należności objętych układem ratalnym w terminie płatności ostatniej raty, wynikającym z harmonogramu spłaty;

5) ujawnienia nowych okoliczności nieznanych a istniejących w dniu podpisania umowy, z których wynika, że Dłużnik wprowadził Zakład w błąd w celu uzyskania ulgi w spłacie należności i uniknięcia egzekucji;

6) gdy Dłużnik odstąpił od realizacji umowy (rezygnacja z realizacji umowy).

W sytuacji wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 1-5, rozwiązanie umowy następuje z dniem następującym po dniu, w którym nastąpiła jedna z wymienionych przesłanek (ust. 2). W sytuacji wystąpienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 pkt 6, rozwiązanie umowy następuje z dniem wskazanym przez Dłużnika w pisemnym oświadczeniu, nie wcześniej jednak niż z dniem jego złożenia w Zakładzie (ust. 3). W ust. 4 wskazano, iż po rozwiązaniu umowy, należności z tytułu składek stają się wymagalne wraz z odsetkami naliczonymi na zasadach określonych w ustawie powołanej w § 4 ust. 2 i podlegają ściąg w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do umowy zaległe składki na ubezpieczenie społeczne zostały rozłożone na 30 rat (termin płatności pierwszej z rat przypadał na dzień 20 kwietnia 2017 r., ostatniej na dzień 20 września 2018 r.), składki na ubezpieczenia zdrowotne na 12 rat (termin płatności pierwszej z rat przypadał na dzień 20 kwietnia 2017 r., ostatniej na dzień 20 marca 2018 r.). W układzie ratalnym nie zostały ujęte wymagalne zaległości na FP za sierpień 2004, od listopada 2004 do listopada 2005, od stycznia 2006 do czerwca 2006 w kwocie 4,66 zł.

Zgodnie z treścią zawartego układu ratalnego ubezpieczona dokonała wpłat:

- na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych:

- rata 1 termin płatności 20 kwietnia 2017 r. kwota raty 53,75 zł wpłata w dniu 18 kwietnia 2017 r. kwota 53,75 zł,
- rata 2 termin płatności 22 maja 2017 r. kwota raty 59,00 zł wpłata w dniu 15 maja 2017 r. kwota 59,00 zł,
- rata 3 termin płatności 20 czerwca 2017 r. kwota raty 59,00 zł wpłata w dniu 19 czerwca 2017 kwota 59,00 zł,
- rata 4 termin płatności 20 lipca 2017 r. kwota raty 59,00 zł wpłata w dniu 3 lipca 2017 r. kwota 59,00 zł,
- rata 5 termin płatności 21 sierpnia 2017 r. kwota raty 59,00 zł wpłata w dniu 4 sierpnia 2017 kwota 59,00 zł,
- rata 6 termin płatności 20 września 2017 r. kwota raty 60,00 zł wpłata w dniu 12 września 2017 r. kwota 60,00 zł,
- rata 7 termin płatności 20 października 2017 r. kwota raty 59,00 zł wpłata w dniu 4 października 2017 r. kwota 59,00 zł,
- rata 8 termin płatności 20 listopada 2017 r. kwota raty 60,00 zł wpłata w dniu 3 listopada 2017 kwota 60,00 zł,
- rata 9 termin płatności 20 grudnia 2017 r. kwota raty 60,00 zł wpłata w dniu 5 grudnia 2017 kwota 60,00 zł,
- rata 10 termin płatności 22 stycznia 2018 r. kwota raty 59,00 zł wpłata w dniu 2 stycznia 2018 kwota 101,00 zł,
- rata 11 termin płatności 20 lutego 2018 r. kwota raty 60,00 zł wpłata w dniu 5 lutego 2018 r. kwota 102,00 zł,
- rata 12 termin płatności 20 marca 2018 r. kwota raty 60,00 zł wpłata w dniu 2 marca 2018 r. kwota 103,00 zł,
- rata 13 termin płatności 20 kwietnia 2018 r. kwota raty 103,00 zł wpłata w dniu 17 kwietnia 2018 r. kwota 103,00 zł,
- rata 14 termin płatności 21 maja 2018 r. kwota raty 104,00 zł wpłata w dniu 2 maja 2018 r. kwota 104,00 zł,
- rata 15 termin płatności 20 czerwca 2018 r. kwota raty 103,00 zł wpłata w dniu 5 czerwca 2018 r. kwota 103,00 zł,
- rata 16 termin płatności 20 lipca 2018 r. kwota raty 104,00 zł wpłata w dniu 3 lipca 2018 r. kwota 104,00 zł,
- rata 17 termin płatności 20 sierpnia 2018 r. kwota raty 103,00 zł wpłata w dniu 3 sierpnia 2018 r. kwota 104,00 zł,

- rata 18 termin płatności 20 września 2018 r. kwota raty 104,00 zł wpłata w dniu 4 września 2018 r. kwota 103,00 zł,
- rata 19 termin płatności 22 października 2018 r. kwota raty 104,00 zł wpłata w dniu 3 października 2018 r. kwota 104,00 zł,
- rata 20 termin płatności 20 listopada 2018 r. kwota raty 104,00 zł wpłata w dniu 5 listopada 2018 r. kwota 104,00 zł,
- rata 21 termin płatności 20 grudnia 2018 r. kwota raty 104,00 zł wpłata w dniu 4 grudnia 2018 kwota 104,00 zł,
- rata 22 termin płatności 21 stycznia 2019 r. kwota raty 104,00 zł wpłata w dniu 21 stycznia 2019 r. kwota 104,00 zł,
- rata 23 termin płatności 20 lutego 2019 r. kwota raty 105,00 zł wpłata w dniu 31 stycznia 2019 kwota 105,00 zł,
- rata 24 termin płatności 20 marca 2019 r. kwota raty 105,00 zł wpłata w dniu 12 marca 2019 kwota 105,00 zł,
- rata 25 termin płatności 23 kwietnia 2019 r. kwota raty 105,00 zł wpłata w dniu 29 marca 2019 r. kwota 105,00 zł,
- rata 26 termin płatności 20 maja 2019 r. kwota raty 105,00 zł wpłata w dniu 29 kwietnia 2019 kwota 105,00 zł,
- rata 27 termin płatności 21 czerwca 2019 r. kwota raty 105,00 zł wpłata w dniu 31 maja 2019 kwota 105,00 zł,
- rata 28 termin płatności 20 lipca 2019 r. kwota raty 105,00 zł wpłata w dniu 28 czerwca 2019 kwota 105,00 zł,
- rata 29 termin płatności 20 sierpnia 2019 r. kwota raty 105,00 zł wpłata w dniu 3 września 2019 r. kwota 105,00 zł,
- rata 30 termin płatności 20 września 2019 r. kwota raty 106,00 zł wpłata w dniu 13 grudnia 2019 r. kwota 106,00 zł.

- na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych:

- rata 1 termin płatności 20 kwietnia 2017 r. kwota raty 48,58 zł wpłata w dniu 18 kwietnia 2017 r. kwota 48,58 zł,
- rata 2 termin płatności 22 maja 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 15 maja 2017 r. kwota 42,00 zł,
- rata 3 termin płatności 20 czerwca 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 19 czerwca 2017 kwota 42,00 zł,
- rata 4 termin płatności 20 lipca 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 3 lipca 2017 r. kwota 42,00 zł,
- rata 5 termin płatności 21 sierpnia 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 4 sierpnia 2017 kwota 42,00 zł,
- rata 6 termin płatności 20 września 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 12 września 2017 r. kwota 42,00 zł,
- rata 7 termin płatności 20 października 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 4 października 2017 r. kwota 42,00 zł,
- rata 8 termin płatności 20 listopada 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 3 listopada 2017 kwota 42,00 zł,
- rata 9 termin płatności 20 grudnia 2017 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 5 grudnia 2017 kwota 42,00 zł,
- rata 10 termin płatności 22 stycznia 2018 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 2 stycznia 2018 kwota 101,00 zł,
- rata 11 termin płatności 20 lutego 2018 r. kwota raty 42,00 zł wpłata w dniu 5 lutego 2018 r. kwota 102,00 zł,
- rata 12 termin płatności 20 marca 2018 r. kwota raty 43,00 zł wpłata w dniu 2 marca 2018 r. kwota 103,00 zł.

Wobec opłacenia raty 29 po terminie i nieopłacenia raty 30 w terminie płatności tj. do dnia 20 września 2019 r. organ rentowy uznał układ ratalny za zerwany. Jednocześnie jednak ZUS nie złożył ubezpieczonej oświadczenia o rozwiązaniu układu ratalnego. Ubezpieczona 29 ratę opłaciła po obowiązującym terminie, termin płatności 20

sierpnia 2019 r. wpłata 3 września 2019. Ubezpieczona opłaciła 30 ratę po terminie wynikającym z harmonogramu układu ratalnego tj. po 20 września 2019, w dniu 13 grudnia 2019. Raty opłacone po terminie bądź w niepełnej wysokości rozliczają się automatycznie z uwzględnieniem podziału na poszczególne fundusze zgodnie z algorytmem rozliczenia konta w systemie (...) na składki i na odsetki za zwłokę naliczone do dnia zapłaty łącznie. Dokonana przez ubezpieczoną wpłata z 13 grudnia 2019 r. została rozliczona na ubezpieczenia społeczne za miesiąc luty 2006 r. składki w kwocie 36,56 zł, oraz odsetki w kwocie 45,00 zł, ubezpieczenia społeczne miesiąc październik 2005 r. składki w kwocie 0,84 zł, różnica w kwocie 23,60 widnieje na koncie jako nadpłata nierozliczona. Po podaniu zaległości do wydania decyzji abolicyjnej systemowo została anulowana rata układu ratalnego, co spowodowało zmianę w rozliczeniu wpłat (pokryte zostało 5,84 zł z FUZ, natomiast pojawiła się zaległość na październik 2005 r. na FUS w kwocie 0,84 zł. Dodatkowo pokrył się Fundusz Pracy w kwocie 4,66 zł, na który nie zawarto układu ratalnego. Z uwagi na zaksięgowanie not technicznych abolicji kilka pierwszych rat zostało skorygowane notami zgodnie z harmonogramem układu ratalnego. Anulowana rata z układu ratalnego spowodowała zmniejszenie odsetek i nie naliczenie opłaty prolongacyjnej. Sytuacja ta nie spowodowała dodatkowych zobowiązań dla płatnika.

Ubezpieczona od wielu lat leczona jest z powodu nadciśnienia tętniczego, wymaga stałej farmakoterapii. Z uwagi na pogorszenie stanu zdrowia z związane z bardzo wysokim ciśnieniem ubezpieczona zapomniała zapłacić w terminie przedostatniej raty, ratę tą opłaciła po terminie. W okresie tym pojawiły się u ubezpieczonej również problemy z psychiką, które przełożyły się na nieregularne przyjmowanie leków. Ubezpieczona nie otrzymała z ZUS żadnego pisma ponaglającego do zapłaty rat.

Sąd Okręgowy uwzględnił odwołanie i wskazał, że 15 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. 2012 r. poz. 1551). Ustawa ta – zwana dalej ustawą abolicyjną – przewiduje możliwość umorzenia składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy oraz odsetek za zwłokę i pozostałych powstałych kosztów (w tym kosztów egzekucyjnych), dla wszystkich osób prowadzących pozarolniczą działalność, które w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. podlegały obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu oraz wypadkowemu, z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności i nie opłaciły należnych z tego tytułu składek.

Zgodnie z treścią art. 1 ust. 1 ustawy abolicyjnej, na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, ze zm.):

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

W art. 1 ust. 2 ustawy przewidziano, że w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy wymienionej w ust. 1, wniosek o umorzenie składa płatnik składek. Natomiast w ustępie 3 art. 1 ustawy abolicyjnej postanowiono, że w przypadku, gdy płatnik, o którym mowa w ust. 2, zakończył prowadzenie pozarolniczej działalności, wniosek o umorzenie składa osoba, o której mowa w ust. 1.

Zgodnie z art. 1 ust. 6 ustawy abolicyjnej umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także

kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie z art. 1 ust. 4 ustawy, wniosek o umorzenie można złożyć w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Zgodnie z treścią art. 1 ustęp 12 ustawy, w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ustępie 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek o którym mowa w ustępie 10 uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczona posiadała określone zadłużenie z tytułu nieopłacania składek. Wykorzystując możliwość, jaką dawała ustawa abolicyjna, zawarła z ZUS umowę o rozłożenie na raty należności niepodlegających umorzeniu. Umowa, wraz z załącznikiem w postaci tabel spłaty poszczególnych rat na poszczególne fundusze, została przygotowana przez pracowników ZUS. W okresie objętym harmonogramem spłat wnioskodawczyni w terminie opłaciła raty od 1 do 28 na FUS oraz od 1 do 12 na FUZ. Ubezpieczona 29 ratę na FUS opłaciła po obowiązującym terminie (termin płatności 20 sierpnia 2019 r., wpłata w dniu 3 września 2019 r.). Również 30 ratę ubezpieczona opłaciła po terminie wynikającym z harmonogramu układu ratalnego tj. po dniu 20 września 2019 r., ratę tę uregulowała wraz z odsetkami 13 grudnia 2019 r. Przy czym, Sąd nie znalazł podstaw by zakwestionować wiarygodność zeznań ubezpieczonej co do przyczyn opłacenia rat po terminie. Z przedłożonej przez ubezpieczoną dokumentacji medycznej wynika, iż od wielu lat leczona jest z powodu nadciśnienia tętniczego, wymaga stałej farmakoterapii. Składając zeznania wyjaśniła, iż z uwagi na pogorszenie stanu zdrowia, związane z bardzo wysokim ciśnieniem, zapomniała zapłacić w terminie przedostatniej raty (opóźnienie w zapłacie wyniosło 13 dni). Nadto w okresie, którego dotyczył harmonogram spłat ostatnich dwóch rat, pojawiły się u ubezpieczonej również problemy z psychiką, które przełożyły się na nieregularne przyjmowanie leków. Z tego też powodu nastąpiło opóźnienie w opłacie 30 raty, przy czym ubezpieczona ratę uiszczyła w dniu 13 grudnia 2019 r. tj. w tym samym dniu w którym odebrała przesyłkę zawierającą zaskarżoną decyzję.

Zdaniem Sądu postępowanie ubezpieczonej związane z terminowym opłacaniem rat na FUS i FUZ, począwszy od 20 kwietnia 2017 r. do 20 lipca 2019 r., łącznie z bezzwłocznym uregulowaniem niedopłaty w momencie w którym skarżąca powzięła o niej informację, ewidentnie wskazuje na staranność w zrealizowaniu umowy. Tymczasem organ rentowy nie wziął powyższych okoliczności w ogóle pod uwagę i uznał, że na koncie ubezpieczonej, na dzień płatności ostatniej raty figurowało zadłużenie z tytułu składek niepodlegających umorzeniu, co w konsekwencji spowodowało wydanie decyzji o odmowie umorzenia należności składkowych. Sąd zwrócił uwagę na fakt, że z uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika jednoznacznie, że potraktowano całą sytuację bardzo lakonicznie i biurokratycznie wskazując, „iż ubezpieczona nie spełnia warunków do umorzenia na podstawie ustawy i dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, bowiem w zakreślonym terminie nie opłaciła wymaganych należności niepodlegających umorzeniu”. Oczywiście jest, że przedsiębiorcy zobowiązani byli i są do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, a ustawa abolicyjna jest niejako ukłonem w stronę tych podmiotów, które nie wywiązywały się z tej powinności. Niemniej nie można do tej kwestii podchodzić bez jakiegokolwiek refleksji nad konkretną sytuacją danego ubezpieczonego, tym bardziej, gdy z okoliczności sprawy wynika wyjątkowa staranność w regulowaniu zaległości. W niniejszej sprawie R. K. nie unikała przecież zapłacenia należności, wynikającej z umowy ratalnej, a co więcej, w całości uregulowała ją. Poza tym ustawa abolicyjna wyraźnie stanowi w art. 1 ust. 12, że jeżeli niepodlegające umorzeniu należności zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek o którym mowa w ustępie 10 uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

Umowa ratalna w ogóle nie posługuje się pojęciem „zerwania umowy”. § 7 stanowi o przypadkach rozwiązania umowy. Jednym z nich jest nieopłacenie należności objętych układem ratalnym w terminie płatności ostatniej raty. Jednocześnie § 4 ustęp 5 dopuścił możliwość opóźnienia się w zapłaceniu raty lub zapłacenie raty w zaniżonej wysokości. Istotne pozostaje przy tym, iż, brak jest w ustawie zapisu z którego wywodzić by można, iż uchybienie

ostatniej z rat zawartej w harmonogramie układu ratalnego, skutkuje odmową umorzenia składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne. Dokonanie przez organ rentowy tego rodzaju bardzo formalnej i rygorystycznej wykładni przepisów ocenić należy jako sprzeczne z celem ustawy, która miała przede wszystkim ułatwić dłużnikom składkowym spłatę zadłużenia przez ich częściowe umorzenie. Jak już wskazano układ ratalny nie został rozwiązany przez organ rentowy, a opóźnienie ubezpieczonej w spłacie jedynej raty było niewielkie, przez nią niezawinione, a spłacona rata została zwiększona o należne odsetki z tego tytułu.

Sąd uznał, że wydanie zaskarżonej decyzji było przedwczesne, albowiem ubezpieczona w ogóle nie została zawiadomiona o konsekwencjach niezapłacenia raty w terminie, a ponadto po ujawnieniu braku zapłaty ostatniej raty ubezpieczona bezzwłocznie ją uiściła. Ustawa abolicyjna wyraźnie stanowi w art. 1 ust. 12, że jeżeli niepodlegające umorzeniu należności zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek o którym mowa w ustępie 10 uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Zdaniem Sądu, ubezpieczona zapłaciła wszystkie raty, stąd spełniła warunek, o którym mowa w w/w przepisie. Do zawarcia umowy doszło w oparciu o art. 29 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423 w brzmieniu obowiązującym w dacie wyrokowania), zgodnie z którym ze względów gospodarczych lub innych przyczyn zasługujących na uwzględnienie Zakład może, na wniosek dłużnika odroczyć termin płatności należności z tytułu składek oraz rozłożyć należność na raty, uwzględniając możliwości płatnicze dłużnika oraz stan finansów ubezpieczeń społecznych. Odroczenie terminu płatności należności z tytułu składek oraz rozłożenie należności na raty następuje w formie umowy. Od składek, które rozłożono na raty, nie nalicza się odsetek za zwłokę począwszy od następnego dnia po dniu wpływu wniosku o udzielenie tych ulg. Jeżeli dłużnik nie spłaci w terminie ustalonych przez Zakład rat, pozostała kwota staje się natychmiast wymagalna wraz z odsetkami za zwłokę naliczonymi na zasadach określonych w ustawie – Ordynacja podatkowa. Treść powyższego przepisu wskazuje, że tak naprawdę to ZUS określa wszystkie zasady i warunki spłaty zadłużenia. Organ rentowy nie przedstawił jakiegokolwiek dowodu na okoliczność, że przeanalizował sytuację wnioskodawczyni i mimo to odmówił umorzenia należności. Organ rentowy w tej sprawie nie pochylił się w najmniejszym stopniu nad sytuacją wnioskodawczyni, nie próbując nawet przeanalizować jej sytuacji, chociażby pod kątem wypełniania postanowień umowy ratalnej, nie mówiąc już o sytuacji rodzinnej i zdrowotnej. Ubezpieczona, czego organ rentowy zdaje się nie zauważać, nie unikała zapłacenia należności, wynikającej z umowy ratalnej, a co więcej, w całości ją uregulowała. Powyższe nie było kwestionowane przez ZUS, który w piśmie procesowym z dnia 21 czerwca 2021 r. przyznał, iż pomimo opłacenia rat po terminie, dokonane przez nią wpłaty pokryły raty z układu.

Sąd zauważył, że obowiązująca w art. 7 k.p.c. zasada praworządności zobowiązuje organy administracji publicznej do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy z uwzględnieniem interesu społecznego i słusznego interesu obywateli. Analiza akt rentowych nie pozostawia złudzenia, że wnioskodawczyni została potraktowana powierzchownie i bez przeprowadzenia analizy wszystkich okoliczności dotyczących jej sprawy. Zasadę tę rozwija następnie art. 77 § 1 k.p.a., nakładając na organ administracji obowiązek zebrania i rozpatrzenia całego materiału dowodowego. W treści tych przepisów zawarta jest podstawowa cecha postępowania administracyjnego, wskazująca obowiązek organu administracji zachowania aktywnej postawy podczas całego postępowania wyjaśniającego. Aktywność ta winna być rozumiana jako obowiązek organu wykorzystania w sprawie wszystkich dowodów znanych mu z urzędu, poszukiwania innych dowodów na potwierdzenie określonych faktów z wykorzystaniem dostępnych źródeł dowodowych, a także dopuszczenia wszystkich środków dowodowych zgłaszanych przez stronę lub innych uczestników postępowania, o ile mają one istotne znaczenie dla sprawy. Z tego też względu w trakcie postępowania dowodowego fundamentalne znaczenie ma także zasada czynnego udziału strony w postępowaniu, udzielania informacji stronom, przekonywania, pisemności, a także szybkości i prostoty. Z przepisów art. 7 i 77 § 1 k.p.a. wynika zatem jednoznacznie, że postępowanie dowodowe jest oparte na zasadzie oficjalności, co oznacza, że organ administracyjny jest obowiązany z urzędu przeprowadzić dowody służące ustaleniu stanu faktycznego sprawy (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w K. z dnia 4 lipca 2013 r. (...) SA/Kr 455/13).

Organ rentowy skonstruował treść umowy ratalnej, którą strony podpisały. Co istotne ubezpieczona przyznała, że do opóźnienia w zapłaceniu dwóch ostatnich (z łącznie 30 rat) rat doszło z uwagi na pogorszenie się stanu jej zdrowia.

Zdaniem Sądu za nietrafne należy uznać stanowisko organu rentowego, że opóźnienie w zapłacie kwoty 105,00 zł przekreśliło całość jej dotychczasowego zachowania i zrealizowania spłaty zgodnie z umową. Organ rentowy nie rozważał przy tym w ogóle należytej staranności w realizowaniu umowy przez wnioskodawczynię oraz tego, czy zachodzą podstawy do renegotjowania umowy. Wobec opłacenia raty 29 po terminie i nieopłacenia raty 30 w terminie płatności tj. do dnia 20 września 2019 r. organ rentowy uznał układ ratalny za zerwany. Jednocześnie jednak ZUS nie złożył ubezpieczonej oświadczenia o rozwiązaniu układu ratalnego. Ustawa abolicyjna wyraźnie stanowi w art. 1 ust. 12, że jeżeli niepodlegające umorzeniu należności zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek o którym mowa w ustępie 10 uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Zdaniem Sądu, ubezpieczona zapłaciła wszystkie raty, stąd spełniła warunek, o którym mowa w w/w przepisie.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy.

Organ zarzucił naruszenie **art. 1 ust. 10** ustawy z 9.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz. U. z 2012 r. poz. 1551) przez bezzasadne, pozbawione podstaw prawnych umorzenie należności, których dotyczyła zaskarżona decyzja. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania. W uzasadnieniu apelujący, odwołując się do art. 1 ust. 10 ww. ustawy wskazał, że warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. Jednocześnie powołując się na ust. 10, wyjaśnił, że niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w przywołanym ustępie, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8. W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu. Apelujący zwrócił uwagę, iż w niniejszej sprawie płatnik nie opłacił należności nie podlegających umorzeniu, tj. kwoty 42,40 zł na FUS i FUZ wraz z odsetkami w łącznej kwocie 51 zł., które zostały wyszczególnione w aktach składkowych ZUS Załącznik nr 19 do Wytycznych - część G. Wobec czego zaistniała przesłanka z art. 1 ust. 12 ww. ustawy, konsekwencją czego była konieczność wydania zaskarżonej decyzji. Jednocześnie apelujący zauważył, że w przepisie brak konieczności wzięcia pod uwagę okoliczności związanych z sytuacją osobistą czy rodzinną. Nie ma też mowy o niezawinionym niespłaceniu należności niepodlegających umorzeniu.

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uznał, że apelacja jest zasadna.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, ponowna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także zarzutów podniesionych w treści apelacji prowadzi, do wniosku, iż jakkolwiek Sąd Okręgowy właściwie ustalił stan faktyczny sprawy oraz trafnie przywołał podstawy prawne rozstrzygnięcia, to jednak dokonał błędnej subsumpcji, uznając że ubezpieczona – w związku z tym, iż w ostateczności opłaciła wszystkie raty – spełniła warunek, o którym mowa w art. 1 ust. 10 ustawy abolicyjnej.

Tytułem przypomnienia należy wskazać, że zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z 9.11.2012 r.:

Na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu **art. 8 ust. 6** ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585, z późn. zm.¹⁾):

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8,

2) innej niż wymieniona w pkt 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie z art. 1 ust. 8 ustawy organ rentowy wydać decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

Zgodnie z art. 1 ust. 10 ustawy:

Warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Natomiast zgodnie z art. 1 ust. 12 ustawy, w przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczone termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

Sąd drugiej instancji nie podziela stanowiska Sądu I instancji, że wydanie zaskarżonej decyzji było przedwcześnie z uwagi na to, że odwołującej nie zawiadomiono o konsekwencjach nieuregulowania poszczególnych rat w terminie, tym bardziej, że niezwłocznie po ujawnieniu braku zapłaty ostatniej raty, ubezpieczona ją uiściła. W ocenie Sądu Apelacyjnego, treść art. 1 ust. 10 ustawy jest jasna i nie budzi wątpliwości interpretacyjnych. Co szczególnie istotne, w treści przywołanego przepisu brak dodatkowych przesłanek, które organ rentowy ma obowiązek ustalić przy rozstrzygnięciu w kwestii umorzenia nieopłaconych składek. Stanowisko Sądu I instancji w zakresie, w jakim zarzuca organowi rentowemu, że wydając zaskarżoną decyzję w ogóle nie rozważył sytuacji osobistej ubezpieczonej oraz jej postawy w realizacji umowy ratalnej, nie miało zatem umocowania w przepisie prawa, a z drugiej strony uwzględnienie zasady współżycia społecznego nie jest dopuszczalne na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych, które realizuje się w drodze stosunków publicznoprawnych, a nie cywilnych.

Sąd Apelacyjny nie podziela zapatrywań Sądu Okręgowego w powyższym zakresie, ponieważ z treści art. 1 ustawy wynika, że jedyną obowiązującą przesłanką prawną jest to, czy płatnik opłacił należności, które nie podlegają umorzeniu. Nie chodzi przy tym o jakiegokolwiek opłacenie, lecz terminową realizację obowiązku opłacania należności publicznej, jaką są składki na ubezpieczenia społeczne. Należy w tym miejscu wskazać, że organ rentowy wydał decyzją tzw. warunkową nr (...) dniu 10 maja 2016 r. Pouczył przy tym ubezpieczoną, że warunkiem umorzenia należności jest opłacenie wyżej wymienionych należności wraz z odsetkami należnymi do dnia wpłaty włącznie, w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji, określającej warunki umorzenia, lub opłacenie ich w ramach układu ratalnego, zawartego w terminie 12 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia. W dacie 10.04.2017 r. strony zawarły umowę ratalną – rozłożenia na raty należności z tytułu składek w ogólnej kwocie 3.031,33 zł. Zaległe składki na ubezpieczenie społeczne zostały rozłożone na 30 rat (termin płatności pierwszej z rat przypadał na dzień 20 kwietnia 2017 r., ostatniej na dzień 20 września 2018 r.), składki na ubezpieczenia zdrowotne

na 12 rat (termin płatności pierwszej z rat przypadał na dzień 20 kwietnia 2017 r., ostatniej na dzień 20 marca 2018 r. Ubezpieczona nieterminowo opłaciła dwie ostatnie raty: ratę 29 - termin płatności 20 sierpnia 2019 r. kwota raty 105,00 zł - zapłaciła 3 września 2019 r., ratę 30 - termin płatności 20 września 2019 r. kwota raty 106,00 zł – zapłaciła dopiero 13 grudnia 2019 r. Organ rentowy decyzją z 27 listopada 2019 r. nr (...), wydaną dwa miesiące po terminie płatności, odmówił umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, a zatem wydał decyzję w stanie faktycznym, gdy ubezpieczona nie opłaciła należności niepodlegającej umorzeniu. Bezspornie ubezpieczona nie opłaciła w zakreślonym terminie należności niepodlegających umorzeniu, a mianowicie kwoty w wysokości 42,40 zł na FUS i FUZ wraz z odsetkami w łącznej kwocie 51 zł, co oznacza, że nie spełniła warunków do umorzenia nieopłaconych należności, i bynajmniej wysokość należności nie ma znaczenia prawnego, ponieważ istotny jest fakt dochowania obowiązku publicznoprawnego. Zgodnie, bowiem z art. 1 ust. 12 warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po opłaceniu składek niepodlegających umorzeniu, co w przypadku ubezpieczonej nie miało miejsca, ponieważ po upływie wyznaczonego terminu, pozostała zaległość składkowa, która powinna być uregulowana zgodnie z umową ratalną.

W ocenie Sądu Apelacyjnego decyzja jest prawidłowa, ponieważ ubezpieczona nie spełniła ustawowego warunku umorzenia należności – art. 13 pkt 2 w zw. z art. 12 ustawy z 9.11.2012 r.

Dla Sądu drugiej instancji rygorystyka ustawy jest zrozumiała, jeśli wziąć pod uwagę naturę prawa realizowanego przez ubezpieczoną. Otóż ustawa z 9.11.2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, tzw. ustawa abolicyjna jest szczególnym rozwiązaniem prawnym i niejako ukłonem Państwa wobec płatników, posiadających zadawnione zaległości składkowe, a jej celem było oddłużenie przedsiębiorców. Ustawa abolicyjna skierowana została do przedsiębiorców, którzy popadli w latach 1999-2009 w spiralę zadłużenia, która uniemożliwiała im spłatę zobowiązań składkowych. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 8 marca 2016 r., sygn. akt III AUa 1693/15 wyjaśnił, że z jednej strony ustawa stworzyła warunki do wyjścia dłużników z sytuacji obiektywnie krytycznej, jaką jest nierzadko kolosalne zadłużenie, cały czas powiększające się o zobowiązania akcesoryjne. Z drugiej zaś strony, odbywało się to kosztem rezygnacji ze składek należnych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, co finalnie będzie miało wpływ na wysokość świadczeń z ubezpieczenia społecznego, czy nawet prawo do świadczeń. Skala skutków ustawy, zarówno dla samego budżetu, stabilności ubezpieczeń, jak i dla ubezpieczonych jest bardzo szeroka. Stąd też incydentalność ustawy wyrażała się w stosunkowo krótkim okresie obowiązywania jej skutków. Należy tu szczególnie podkreślić, że mamy do czynienia z wyjątkowym aktem prawnym wydanym wyłącznie w interesie przedsiębiorców.

Sąd drugiej instancji dodatkowo podkreśla, że zapłata składek na ubezpieczenia społeczne jest ustawowym obowiązkiem przedsiębiorców, co pozwala na wniosek, że zasadniczo nie powinny istnieć zaległości składkowe. Ustawodawca dostrzegł jednak problem systemowy i postanowił rozwiązać go przez wprowadzenie ustawy abolicyjnej, na mocy której przedsiębiorcy uzyskali możliwość umorzenia zaległych zobowiązań składkowych, a jedynym warunkiem było przypilnowanie przez uprawnionych, by na dzień wydania decyzji o umorzeniu nie posiadali niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., przy czym z ustawy wprost wynika, w jakim okresie organ wydaje ostateczną decyzję dotyczącą umorzenia. Przedsiębiorca, zatem we własnym interesie powinien był dołożyć wymaganej staranności i skrupulatności by dochować terminu opłaty i nie posiadać żadnych zaległości składkowych niepodlegających umorzeniu. Przy czym, w przypadku układu ratalnego pilnowanie terminów płatności nie jest żadnym nadzwyczajnym wymaganiem, czemu służą chociażby rozwiązania bankowe dla posiadaczy kont, a z drugiej strony od przedsiębiorcy można i trzeba wymagać rzetelności w realizowaniu zobowiązań, w szczególności zobowiązań publicznoprawnych. Należy przy tym podkreślić, że skrupulatność w realizacji płatności była wyłącznie w interesie ubezpieczonej i to gwarantowaną szczególną ustawą, zatem zaniechania w tym względzie nie powinny być przerzucone na organ. To ubezpieczona powinna opłacać terminowo należności, zaś organ, w tych konkretnych okolicznościach, wynikających z tej szczególnej ustawy, nie miał żadnego proceduralnego obowiązku by czuwać na interesem ubezpieczonej. W kontekście sprawy, kluczowe jest, że ustawa abolicyjna miała na celu pomoc przedsiębiorcom na określonych w niej warunkach, i to w interesie przedsiębiorców było dopilnowanie spełnienia wymagań dla uzyskania tej preferencji. Nie ma żadnych wątpliwości, że dłużnik winien wykazać się miarą

należytej staranności, a nawet nadzwyczajnej staranności, przy wypełnianiu warunków koniecznych do zastosowania dobrodziejstwa ustawy.

W ocenie sądu Apelacyjnego, akceptacja argumentacji zarówno ubezpieczonej, jak i Sądu Okręgowego, prowadziłyby do niczym nieuzasadnionego uprzywilejowania tych przedsiębiorców, którzy nie uczynili zadość swojej powinności w zakresie terminowej spłaty zobowiązań niepodlegających umorzeniu, a następnie zaskarżyli decyzję odmawiającą umorzenia należności. W praktyce, bowiem uzyskują dodatkowy termin do spłaty koniecznych zobowiązań, co jest dodatkową preferencją.

Dla Sądu drugiej instancji nie miała prawnego znaczenia sytuacja zdrowotna ubezpieczonej, tym bardziej, że schorzenia ubezpieczonej nie wykluczały i nie usprawiedliwiały zaniechania terminowej zapłaty rat umowy, co mogła z łatwością uczynić, już tylko ustawiając stałe zlecenie w banku, który prowadził jej konto.

Wobec powyższego, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., orzekając co do istoty sprawy, zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie. Rozstrzygając o kosztach postępowania miał na uwadze treść art. 98 § 1 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony, na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz. 265) za obie instancje.

Beata Górską	Jolanta Hawryszko	Barbara Białecka
--------------	-------------------	------------------